

Handhavingsstatistieken 2010

D/2012/0779/5
Auteur: François Vlamincx
Verantwoordelijk uitgever: Karin Genoe
© BIVV, Observatorium voor de Verkeersveiligheid, Brussel 2012

Inhoud

Inleiding

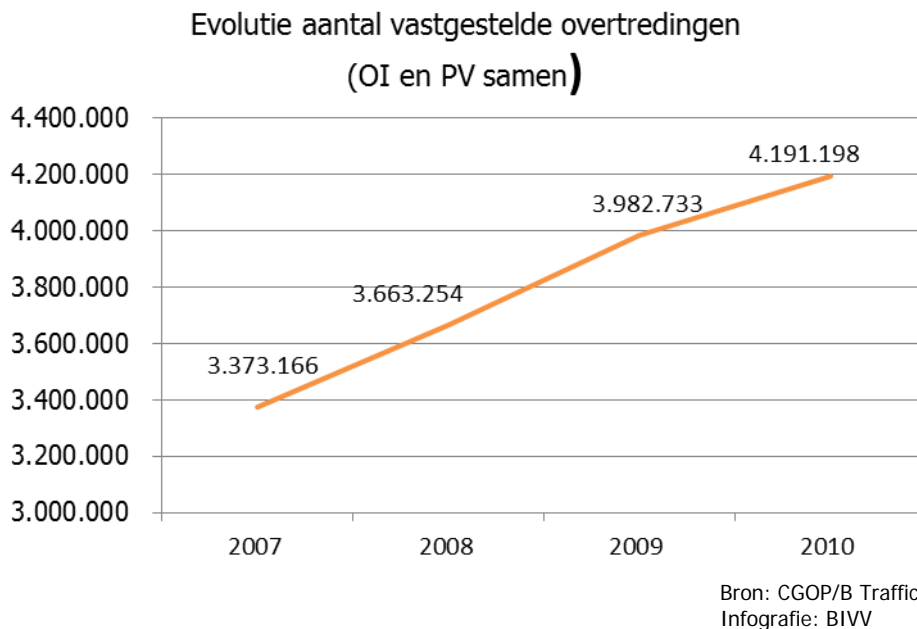
Vaststellingen door politiediensten:	4
Vervolging door de parketten	10
Bestrafing door politierechtbanken	14
Het verkeersveiligheidsfonds	22

Inleiding

De bedoeling van dit rapport is om een idee te geven van het aantal verkeersovertredingen dat in 2010 werd vastgesteld. Omdat er geen gedetailleerde gegevens beschikbaar zijn hebben we geprobeerd om met de informatie waarover we wel konden beschikken toch een beeld te geven van het vaststellings-, vervolgings- en bestraffingbeleid door de politie, het Politieparket en de Politierechtbanken.

Vaststellingen door de politiediensten¹:

In 2010 werden 4 191 198 verkeersovertredingen vastgesteld door de politie; Deze overtredingen betreffen zowel onmiddellijke inningen (OI) als processen-verbaal (PV)

Het aantal vastgestelde verkeersovertredingen blijft stijgen. Vergeleken met 2007 is er een stijging met 24,2 %. Vergeleken met 2009 is er een toename met 5,2 %.

De evolutie van het aantal vaststellingen voor bepaalde overtredingen is bijna hetzelfde als vorige jaren, steeds meer vaststellingen voor snelheidsovertredingen, strafbaar alcoholgebruik door bestuurders, niet gebruik van gordel of kindersitjes en bellen tijdens het rijden. De daling van het aantal vaststellingen voor rijden onder invloed van drugs is mogelijk te verklaren door het feit dat de wetgeving in 2010² wijzigde en de urinetest werd vervangen door de speekseltest. De levering van de speekseltesten verliep aanvankelijk niet vlot zodat sommige korpsen snel zonder toestellen waren en dus geen controles meer konden uitvoeren.

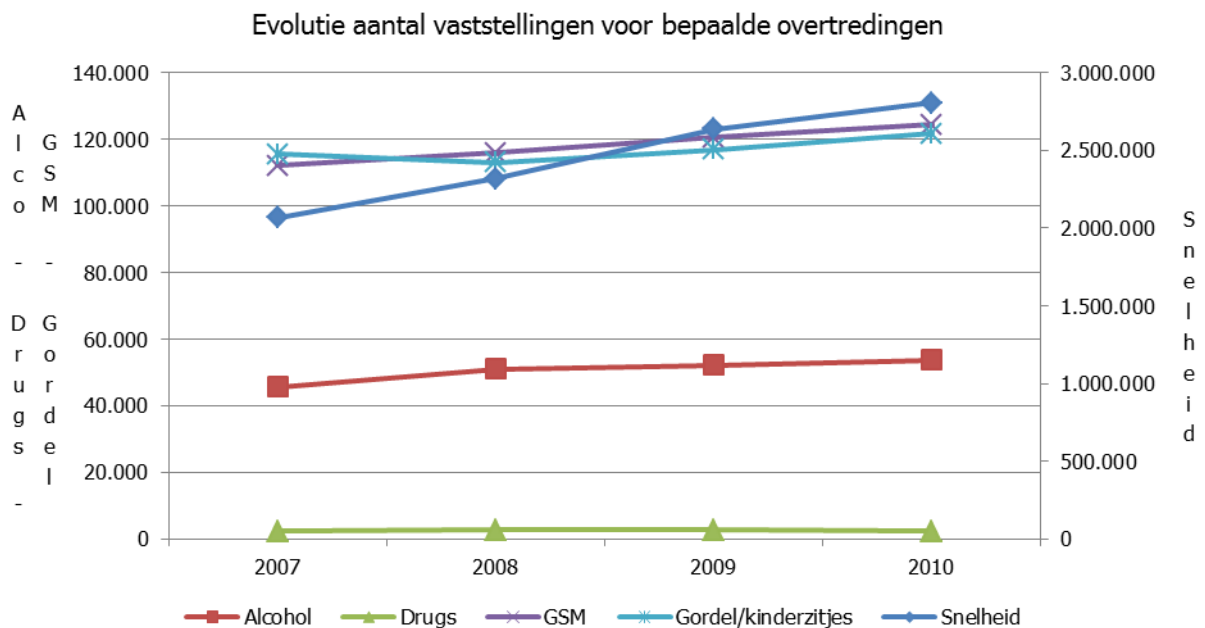
¹ Bron: Federale politie – CGOP/B Traffic

² Wet van 31 juli 2009, art 2, inwerkingtreding op 1 oktober 2010

Evolutie aantal vaststellingen voor bepaalde overtredingen (OI en PV samen)

	2007	2008	2009	2010
Snelheid	2.068.183	2.318.378	2.637.184	2.805.118
Alcohol	45.541	50.990	52.214	53.772
Drugs	2.167	2.595	2.588	2.236
GSM	111.994	115.984	120.626	124.386
Gordel/kinderzitjes	115.611	112.970	116.886	121.730

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

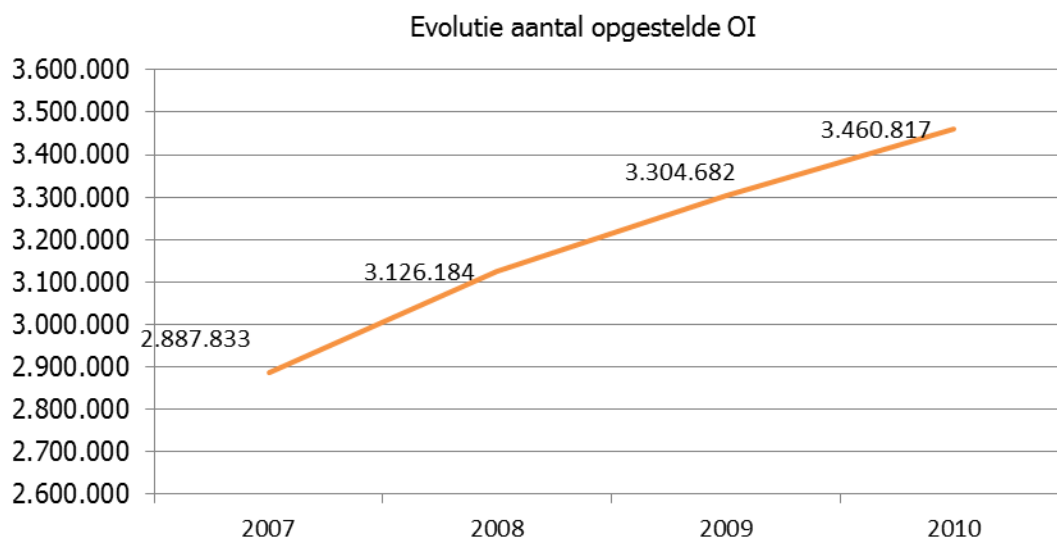

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

Opgestelde onmiddellijke inningen door de politiekorpsen³

De 196 korpsen van de lokale politie en de federale politie stelden in 2009 samen 3.304.682 onmiddellijke inningen op en in 2010 waren dat er 3.460.817. Er werden dus 156.135 onmiddellijke inningen meer opgemaakt in 2010 dan in 2009 (stijging met 4,7 %)

³ Bron: Federale politie – CGOP/B Traffic

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

De evolutie per provincie is de volgende:

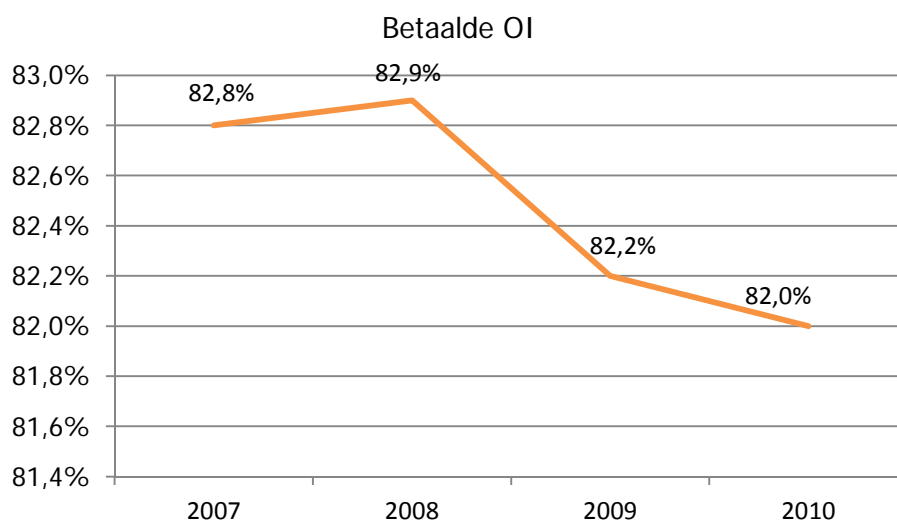
	2007	2008	2009	2010	2009/2010
Antwerpen	624.997	672.369	733.214	800.141	9,1%
Limburg	223.873	253.296	272.139	273.428	0,5%
Oost-Vlaanderen	421.699	467.695	528.700	497.251	-5,9%
Vlaams Brabant	306.101	345.419	381.517	419.174	9,9%
West-Vlaanderen	436.505	469.140	469.117	494.049	5,3%
Brussel Hoofdstad	288.221	322.022	299.533	326.984	9,2%
Brabant Wallon	71.383	66.178	76.670	102.517	33,7%
Hainaut	215.150	228.113	222.500	227.212	2,1%
Liège	173.787	159.496	172.041	163.792	-4,8%
Luxembourg	41.849	43.843	40.083	43.084	7,5%
Namur	84.245	98.535	109.067	113.107	3,7%
Onbekend	23	78	101	78	-22,8%
TOTAAL	2.887.833	3.126.184	3.304.682	3.460.817	4,7%

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

Opmerkelijk is de belangrijke stijging in Brabant Wallon en het feit dat het aantal onmiddellijke inningen in de provincie Antwerpen, waar reeds veruit de meeste vaststellingen gebeurden, nog met meer dan 9 % stijgt. In Oost-Vlaanderen, traditioneel een provincie waar veel belang wordt gehecht aan verkeershandhaving, zien we echter een daling.

Resultaten van de inningen:

Het percentage betaalde onmiddellijke inningen daalt lichtjes.

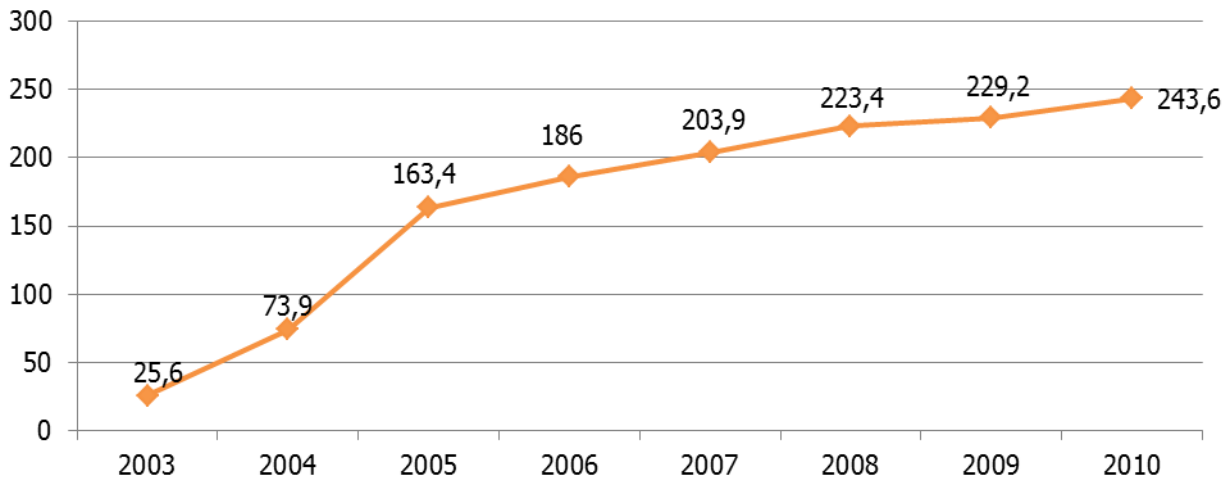
Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

We kunnen niet nagaan wat met de niet betaalde onmiddellijke inningen gebeurde (sepot, minnelijke schikking, dagvaarding, ...)

De evolutie van de opbrengst van de onmiddellijke inningen is de volgende⁴:

⁴ Bron: FOD Financiën: Tabellen met bruto- en netto-opbrengsten van de boeten in allerhande zaken over de jaren 2003 tot en met 2010.)

Opbrengst onmiddellijke inningen in miljoen Euro

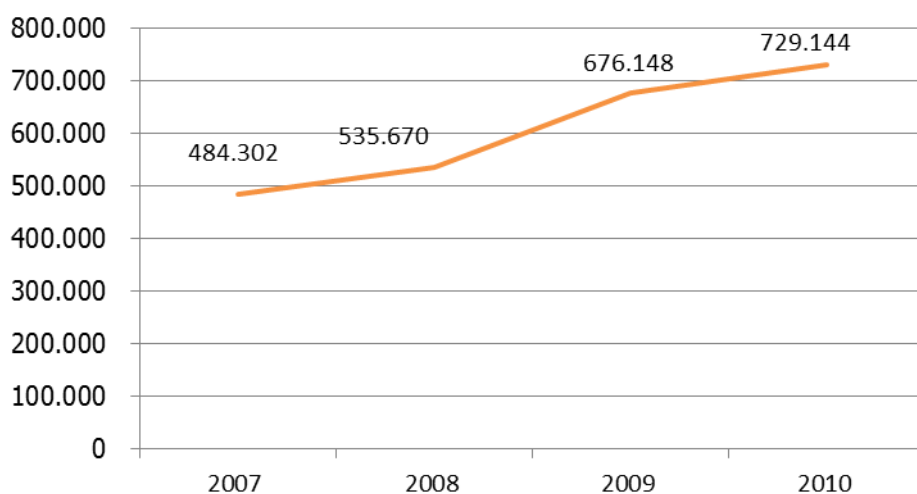
Bron: FOD Financiën
Infografie: BIVV

De invloed van de wetwijzigingen van 2003 en 2005 zijn duidelijk. Meer overtredingen worden door deze wetwijzigingen met een onmiddellijke inning afgehandeld en bijgevolg zien we een sterke stijging van de opbrengsten. Door het toenemen van de handhavingsactiviteiten van de politie blijven de ontvangsten ook in 2010 nog stijgen (+6,3%).

Opgestelde processen-verbaal door de politiediensten

Het aantal processen-verbaal voor verkeersovertredingen blijft stijgen:

Evolutie aantal opgestelde PV

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

De evolutie per provincie is de volgende:

	2007	2008	2009	2010	2009 / 2010
Antwerpen	95.574	78.224	124.381	143.771	15,6%
Limburg	36.790	45.107	42.027	43.938	4,5%
Oost-Vlaanderen	72.932	90.430	129.192	115.773	-10,4%
Vlaams Brabant	42.364	52.068	52.883	59.213	12,0%
West-Vlaanderen	52.607	64.791	64.701	87.132	34,7%
Brussel Hoofdstad	40.735	44.005	82.382	85.647	4,0%
Brabant Wallon	12.727	13.943	16.038	21.992	37,1%
Hainaut	44.015	50.683	55.758	53.389	-4,2%
Liège	48.770	51.833	64.864	65.481	1,0%
Luxembourg	15.805	20.342	17.102	19.777	15,6%
Namur	21.439	23.708	26.376	32.604	23,6%
Onbekend	544	536	444	427	-3,8%
TOTAAL	484.302	535.670	676.148	729.144	7,8%

Bron: CGOP/B Traffic
Infografie: BIVV

Ook hier zien we een enorme stijging van het aantal vaststellingen in de provincie Brabant Wallon (+34,7 %). Ook in West-Vlaanderen en Namur is er een sterke stijging. De provincie Antwerpen blijft ook steeds meer inzetten op verkeershandhaving.

Net als bij de onmiddellijke inningen gaat ook het aantal vaststellingen door middel van een proces-verbaal in Oost-Vlaanderen achteruit.

Vervolgung door de parketten

Evolutie van de werking van de politieparketten 2003 – 2010⁵

	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nieuwe zaken	2.189.167	1.467.576	1.342.321	1.224.734	1.354.027	1.427.822	1.494.570
Verval strafvordering door betaling geldsom voorgesteld	1.565.529	864.282	770.371	641.006	692.761	702.417	725.838
Dagvaarding	194.813	251.366	252.068	245.364	272.154	280.260	282.602
Zonder gevolg	501.472	436.084	419.497	414.594	471.108	574.128	655.367
Onmiddellijke intrekking rijbewijs	21.510	20.959	22.470	26.637	29.918	30.539	29.743

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

Na 2003 is er een daling van de nieuwe zaken die bij het parket aanhangig worden gemaakt door de nieuwe wet waardoor meer overtredingen worden afgehandeld door middel van een onmiddellijke inning. In 2008 is er echter opnieuw een stijging die bestendig wordt in 2009 en 2010. Dit samen met de stijging van het aantal onmiddellijke inningen zou er op kunnen wijzen dat de politiediensten meer verbaliseren, niet alleen op overtredingen die worden afgehandeld met een onmiddellijke inning, maar ook voor de overtredingen die door middel van proces-verbaal worden vastgesteld (de "zwaardere" overtredingen). Mogelijks is er ook een invloed van de daling van de betalingsbereidheid voor de OI's, waardoor uiteraard ook meer overtredingen naar de parketten worden overgemaakt.

Meest voorkomende redenen voor seponering (zonder gevolg) in 2010 zijn:

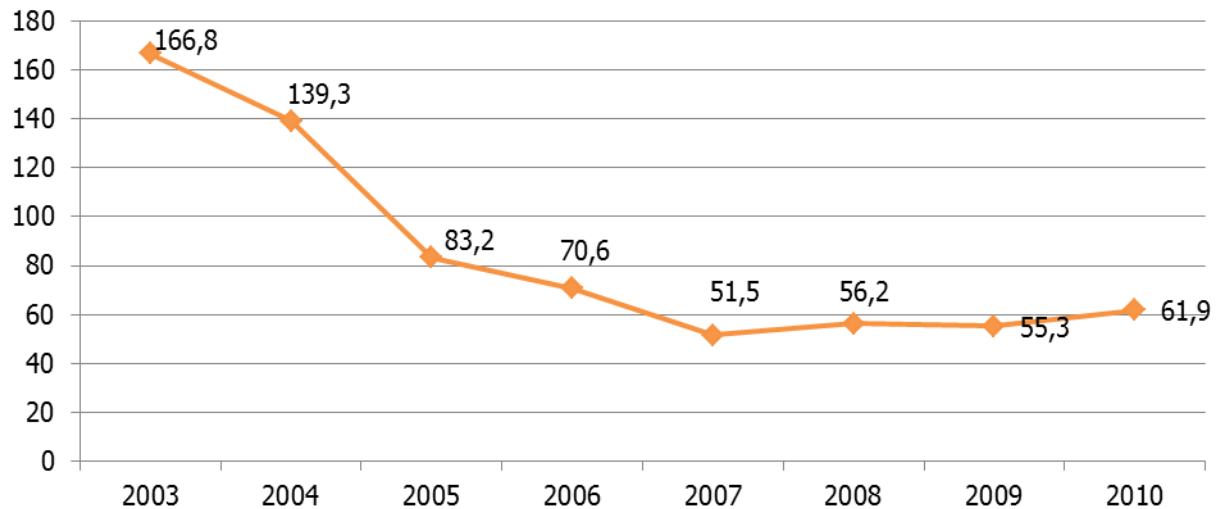
- andere prioriteiten bij vervolgingsbeleid 266.737
- te weinig researchcapaciteit 108.360
- dader onbekend 42.934
- toestand geregulariseerd 40.029
- wanverhouding strafvordering/maatschappelijke verstoring 36.459
- onvoldoende bewijzen 30.355
- beperkte maatschappelijke weerslag 27.296
- geen misdrijf 20.681
- toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden 17.579
- Redelijke termijn overschreden 17.200

De evolutie van de inkomsten uit de voorstellen tot verval van de strafvordering door het betalen van een geldsom volgen de trend van het aantal nieuwe zaken en het aantal voorstellen dat werd gedaan⁶. Meer nieuwe zaken en meer voorgestelde vervallen van strafvordering leiden tot meer opbrengst, dit in tegenstelling tot 2009.

⁵ Bron: "De jaarlijkse statistieken, van de hoven en rechtbanken", www.just.fgov.be/index_nl.htm gegevens uit de bundels "Politieparket 2000 t.e.m. 2010"

⁶ Bron: FOD Financiën, op. cit.

Opbrengst VSBG in miljoen Euro

Bron: FOD Financiën
Infografie: BIVV

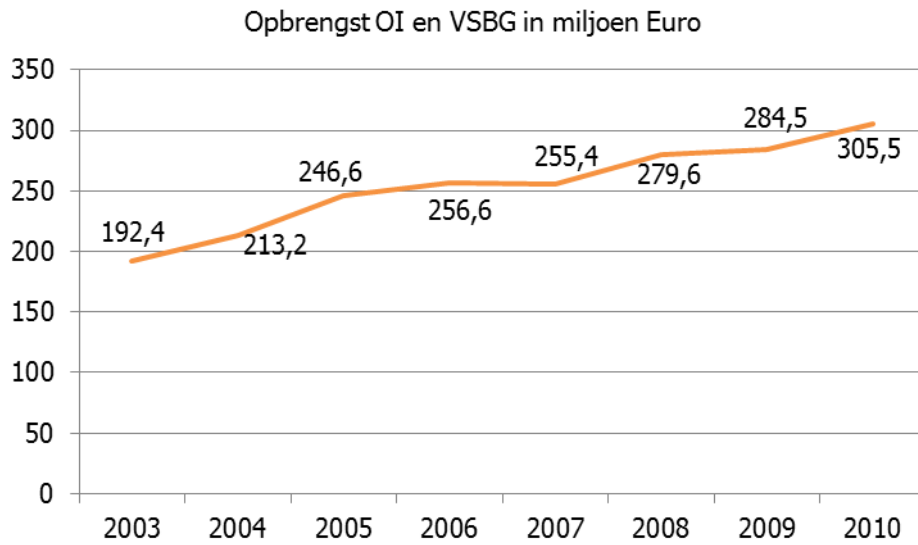
Het aantal VSBG voor de "killers" in het verkeer ⁷

	2008	2009	2010
Alcohol	6 775	6 526	7 785
Drugs	23	16	10
Snelheid	185 016	218 179	212 696
Gordel	9 691	13 922	15 648

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

De som van de inningen door middel van onmiddellijke inningen en van de inningen door het voorstel tot verval van strafvordering door het betalen van een geldboete is in elk geval gevoelig gestegen. In 2003 bedroeg deze som € 192,4 miljoen, in 2010 was dit gestegen tot € 305,5 miljoen (+59%).

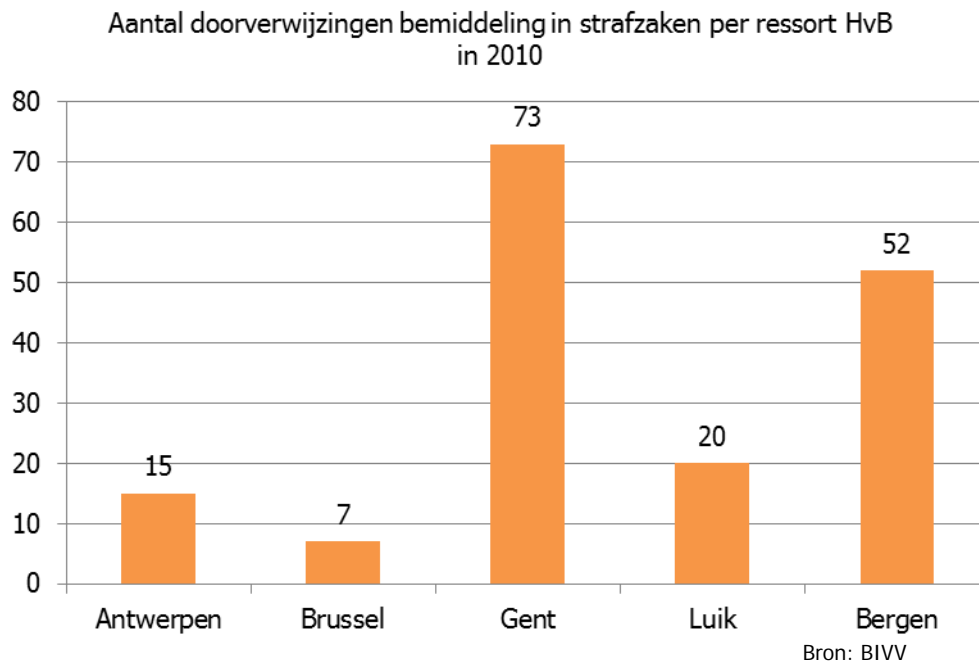
⁷ Bron: VBSW, stat@just.fgov.be, gegevens voor de arrondissementen Mechelen, Bergen, Tongeren en Luik ontbreken.

Bron: FOD Financiën
Infografie: BIVV

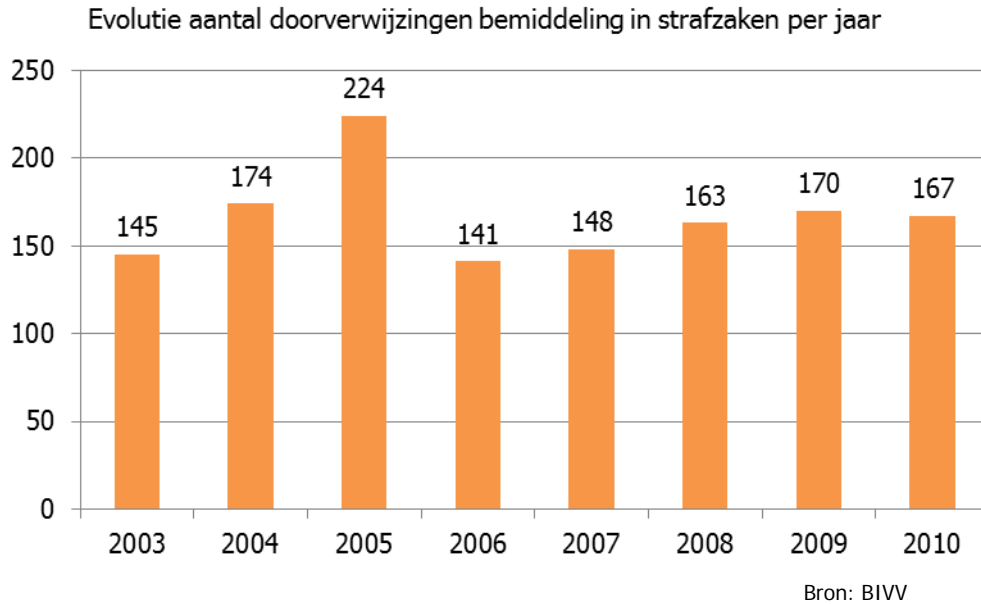
Enkele parketten doen doorverwijzingen in het kader van de bemiddeling in strafzaken. Deze personen moeten dan een opleiding volgen die georganiseerd wordt door het team Driver Improvement van het BIVV.

In 2010 werden 167 personen door de politieparketten doorverwezen naar de cursus⁸. De verdeling per gerechtelijk ressort van de hoven van beroep voor 2010 is:

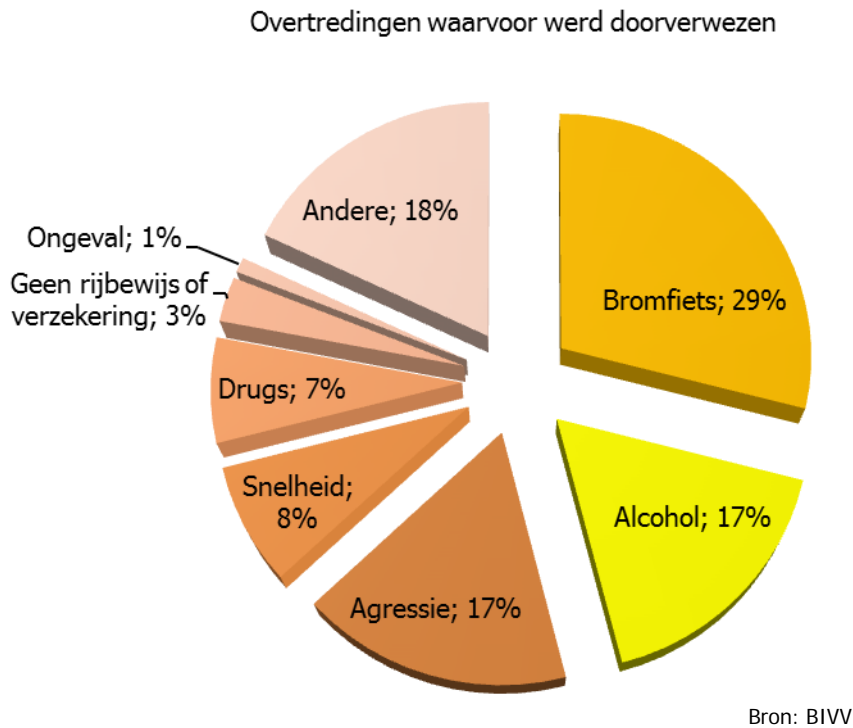

⁸ Jaarverslag Driver Improvement 2010, BIVV

De evolutie van 2003 tot 2010 van alle ressorten samen is:

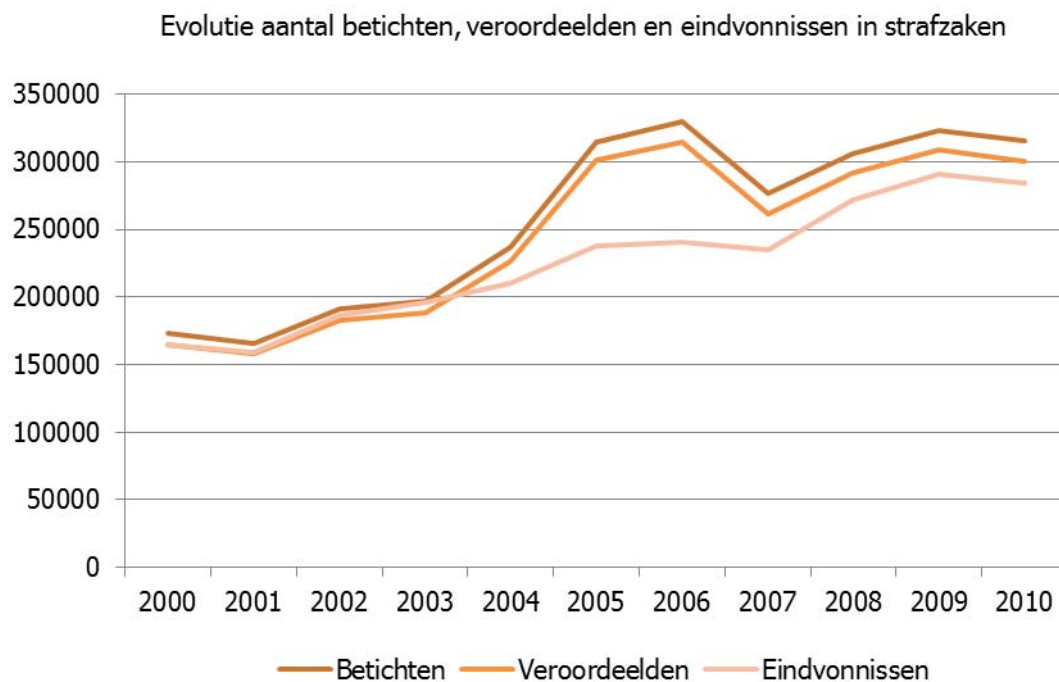
De overtredingen die aan de basis liggen van de doorverwijzing zijn weergegeven in de figuur hierna:

Bestrafing door de politierechtbanken⁹

Evolutie van de werking van de politierechtbanken

In 2010 werden 284.610 eindvonnissen in strafzaken afgehandeld door de politierechtbanken. Van een totaal van 315.394 betichten werden er 300.565 (95,30%) veroordeeld.

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

De politierechter beschikt over verschillende strafmaatregelen. Er is de werkstraf, de geldboete, de gevangenisstraf en het verval van het recht tot sturen. Het is het parket dat moet toezien op de tenuitvoerlegging van de straffen.

- De werkstraf:

Met de wet van 17 april 2002 werd de werkstraf als autonome straf in correctionele en in politiezaken ingevoerd.

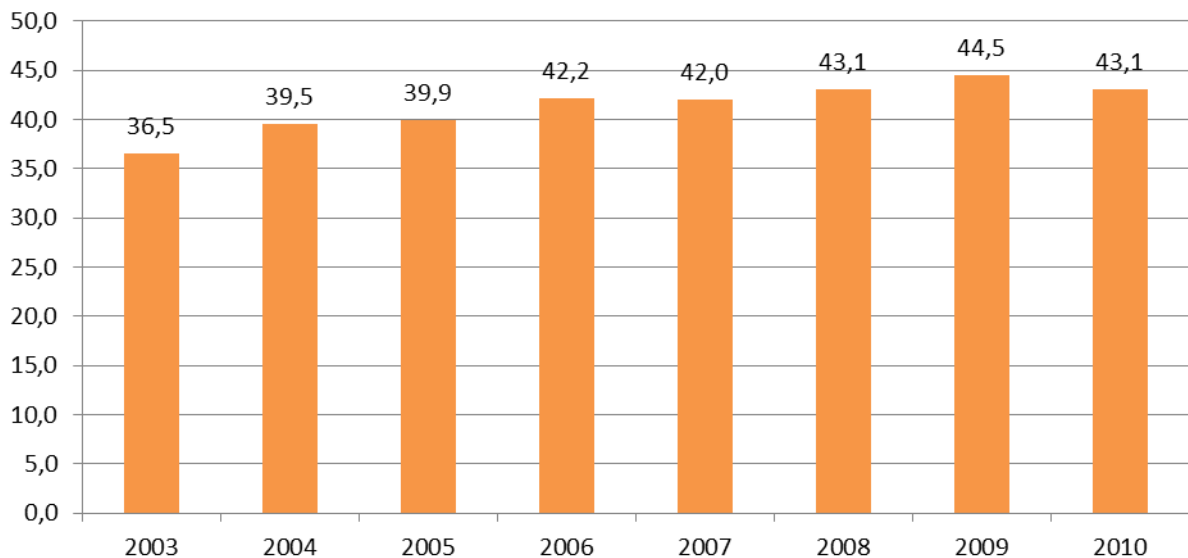
- De geldboete

De rechter kan het bedrag van de geldboete (effectief of met uitstel) vrij bepalen binnen de marges van de minimum- en maximumbedragen die door de wet bepaald zijn. De rechter kan ook rekening houden met verzachtende omstandigheden.

⁹ Bron: "De jaarlijkse statistieken, van de hoven en rechtbanken", www.just.fgov.be/index_nl.htm gegevens uit de bundels "Politierechtbank 2004 t.e.m. 2010"

De evolutie in miljoen Euro van de opbrengst van de boetes van veroordelingen door de politierechtbanken uitgesproken van 2003 tot 2010 is de volgende¹⁰:

Evolutie opbrengst boetes door veroordeling door politierechter in miljoen Euro

Bron: FOD Financiën
Infografie: BIVV

- De gevangenisstraf

Sinds de wet van 7 februari 2003 werd de gevangenisstraf in de meeste gevallen vervangen door het verval van het recht tot sturen.

De gevangenisstraf blijft behouden voor vluchtmisdrijf, verhinderen van vaststellingen van overtredingen, rijden zonder verzekering, rijden ondanks een onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of tijdens een periode van vervallenverklaring van het recht tot sturen, overtredingen met lichamelijk letsel tot gevolg en ernstige gevallen van recidive.

- Het verval van het recht tot sturen

De rechter kan een verval van het recht tot sturen uitspreken als straf of wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid.

De rechter kan het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van een theoretisch onderzoek, een praktisch onderzoek, een geneeskundig onderzoek en/of een psychologisch onderzoek. De rechter kan bevelen dat het verval van het recht tot sturen enkel wordt uitgevoerd tijdens het week-end of op feestdagen.

- Opschorting, uitstel of probatie

¹⁰ FOD Financiën, Tabel opbrengst van de "boeten van veroordelingen in allerlei zaken" geïnt in 2010.

Naast de geldboete en de gevangenisstraf, al of niet in combinatie met het verval van het recht tot sturen, beschikt de politierechter over een reeks van mogelijkheden in het kader van de wet betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie. Zo kan hij een dienstverlening of het volgen van een professionele of sociaal-educatieve opleiding als voorwaarde opleggen in het kader van de probatieopschorting of het probatieuitstel.

Uitspraken door de politierechtbanken

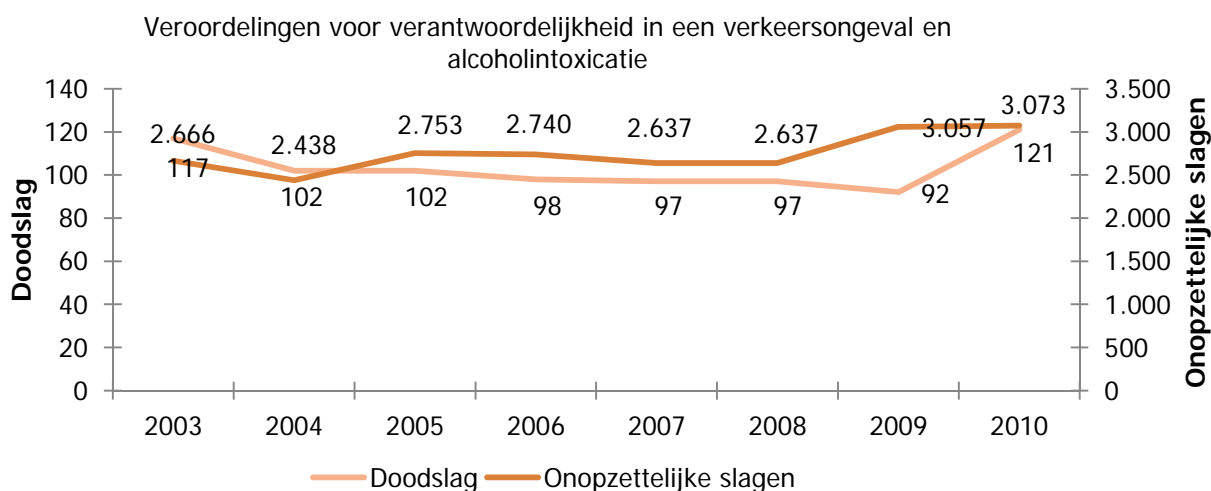
Veroordelingen voor verantwoordelijkheid in een verkeersongeval

	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Beticht doodslag	511	453	440	428	431	342	379
Veroordeeld doodslag	430	409	395	380	392	280	344
Beticht onopzettelijke slagen	15.844	12.691	12.358	12.159	11.762	12.859	12.740
Veroordeeld onopzettelijke slagen	14.938	12.016	11.663	11.741	11.132	12.214	12.086
Beticht ongeval met stoffelijke schade	29.094	31.589	33.305	16.384	17.197	20.405	19.987
Veroordeeld ongeval met stoffelijke schade	27.163	29.846	31.415	15.590	16.411	19.596	19.014

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

Het aantal veroordeelden voor het veroorzaken van een dodelijk verkeersongeval stijgt (+12,82%) ten opzichte van 2009, maar ligt toch lager dan de voorgaande jaren. Het aantal veroordeelden voor onvrijwillige slagen (verantwoordelijk voor ongeval met gekwetsten) en voor ongeval met stoffelijke schade daalt.

Wat het aantal veroordelingen voor verantwoordelijkheid in een verkeersongeval met doden waarbij de bestuurder onder invloed van alcohol was zien we een belangrijke stijging (+31,52%). Het veroorzaken van een ongeval dat gewonden tot gevolg had terwijl de bestuurder onder invloed van alcohol was werd ongeveer even vaak bestraft als in 2009 (+0,52%).

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

In 2010 werden in totaal 35.954 personen veroordeeld voor alcoholintoxicatie, al of niet samen met een veroordeling voor het veroorzaken van een verkeersongeval.

Evolutie van de veroordelingen voor het veroorzaken van ongevallen onder invloed van alcohol:

	Ongeval met doodslag + alcoholintoxicatie	Ongeval met onopzettelijke slagen + Alcoholintoxicatie	Ongeval met stoffelijke schade + alcoholintoxicatie
2003	117	2.666	10.091
2004	102	2.438	10.539
2005	102	2.753	12.206
2006	98	2.740	12.616
2007	97	2.637	6.319
2008	97	2.637	6.645
2009	92	3.057	8.223
2010	121	3.073	8.193

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

Veroordelingen voor bepaalde overtredingen

	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Rijden zonder verzekering	22.587	26.961	26.056	25.330	26.920	28.370	25.854
Vluchtmisdrijf	781	851	664	3.921	4.323	5.505	5.819
Alcoholintoxicatie	9.115	14.323	15.060	18.677	21.993	25.610	24.567
Weigering ademtest of bloedproef	132	181	186	228	215	251	244
Dronkenschap of soortgelijke staat	768	761	824	1.075	1.057	1064	1.116
Technische eisen	5.527	12.322	16.737	19.675	23.029	25.292	24.384

Geen rijbewijs (+ verval)	5.872	6.831	6.705	7.225	8.538	9.362	10.060
---------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

Het aantal veroordelingen voor rijden zonder verzekering daalde in 2010, maar blijft toch steeds vrij constant sinds 2003.

Het aantal veroordelingen voor vluchtmisdrijf daarentegen blijft steeds stijgen (+5,7% in vergelijking met 2009). Toch is dit maar een fractie van het aantal vastgestelde vluchtmisdrijven. In 2010 stelde de politie niet minder dan 76.715 gevallen van vluchtmisdrijf vast (72.367 bij ongevallen met stoffelijke schade en 4.348 bij ongevallen met lichamelijk letsel)

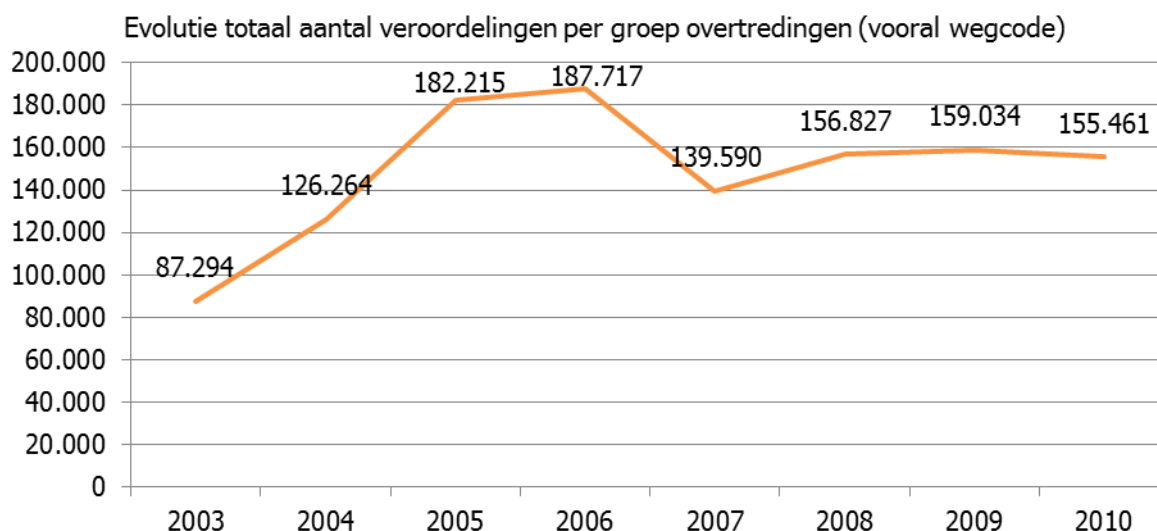
Het aantal veroordelingen voor het rijden zonder in het bezit te zijn van een geldig rijbewijs blijft eveneens stijgen, wat ook een constante is de laatste jaren.

Het aantal veroordelingen voor snelheidsovertredingen kon niet worden medegedeeld door VBSW FOD Justitie.

Veroordelingen per groep overtredingen (vooral wegcode)

	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zware overtredingen	52.546						
Gewone overtredingen	34.748						
Zware overtredingen 1 ^{ste} cat		19.298	31.208	25.908			
Zware overtredingen 2 ^{de} cat		18.246	24.590	19.671			
Zware overtredingen 3 ^{de} cat		8.274	11.373	11.396			
Gewone overtredingen		115.890	120.355	82.050			
Zware overtredingen voor Wet Durant begaan		20.507	191	565			
Overtredingen eerste graad					88.972	92.804	93.431
Overtredingen tweede graad					20.825	18.499	15.178
Overtredingen derde graad					24.535	23.135	24.008
Overtredingen vierde graad					21.519	23.572	21.828
Zware overtredingen voor de Wet Landuyt begaan					976	1.024	1.016
Totaal	87.294	126.264	182.215	187.717	139.590	156.827	159.034

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

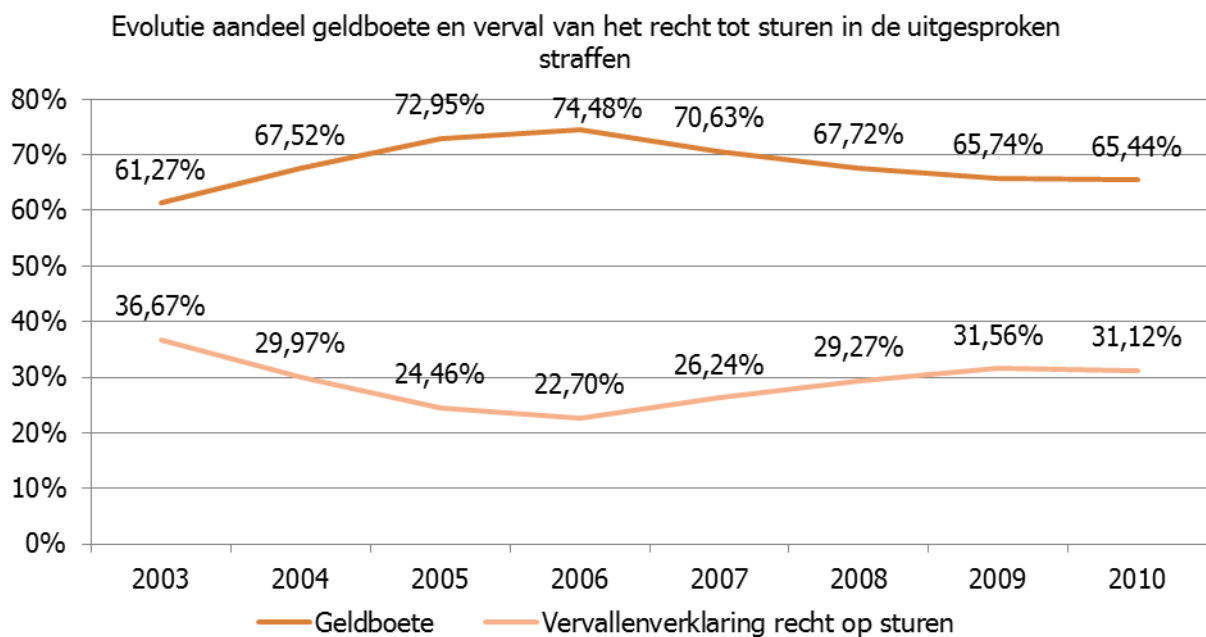
Door de wijzigingen in het verkeersreglement waarbij er telkens een andere indeling van de overtredingen kwam, is het niet mogelijk om de veroordelingen voor de verschillende categorieën met elkaar te vergelijken. Het enige relevante is de evolutie van 2008 – 2010.

Uitgesproken straffen (inbegrepen "met uitstel" en "met proef")

	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Geldboete	142.278	289.337	303.016	250.006	277.222	288.162	283.652
Vervallenverklaring recht op sturen	85.155	96.994	92.334	92.875	119.829	138.341	134.903
Werkstraf		3.713	4.168	3.647	3.524	3.282	4.317
Uitspraak met opschorting	1.925	4.106	4.650	4.352	5.131	4.408	6.099
Gevangenisstraf	2.859	2.455	2.666	3.103	3.643	4.135	4.480

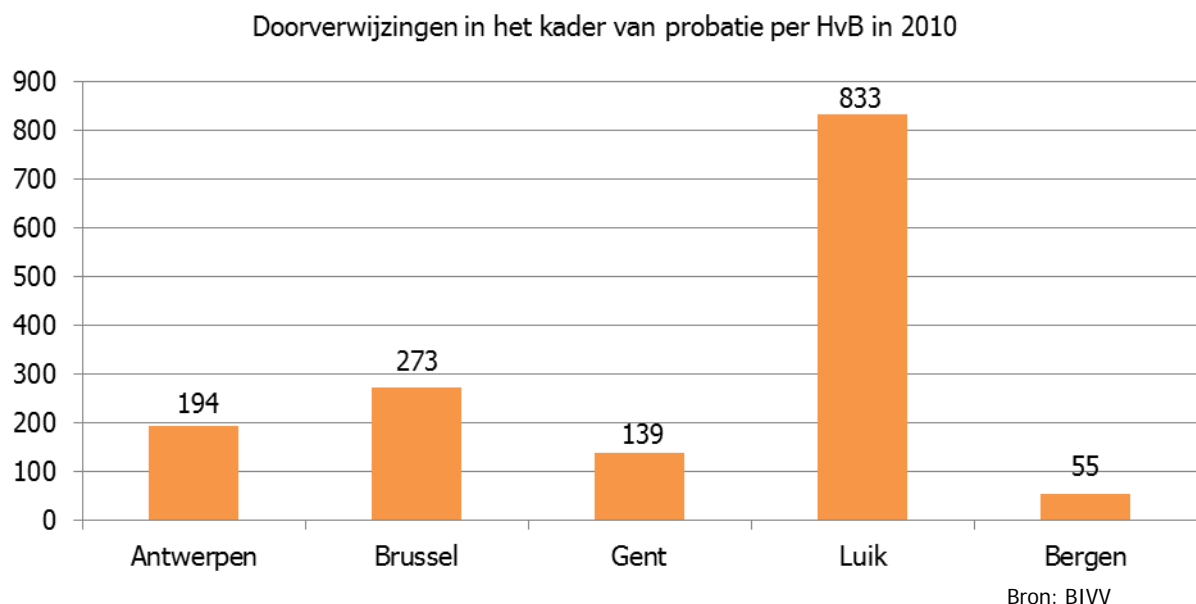
Bron: VBSW
Infografie: BIVV

De meest uitgesproken straffen zijn de geldboete en het vervallen verklaren van het recht tot sturen. De evolutie van het aandeel van deze straffen in het totaal van de straffen toont dat het aandeel van de geldboetes steeg tot in 2006 en daarna daalde. De evolutie van het aandeel verval van het recht tot sturen toont precies de tegenovergestelde evolutie. In 2010 daalt het aandeel van beide strafvormen, mogelijk te verklaren door het voortdurend stijgen van het aantal uitgesproken gevangenisstraffen.

Bron: VBSW
Infografie: BIVV

De politierechter kan in het kader van de probatie overtreders voorstellen een cursus te volgen die georganiseerd wordt door het team Driver Improvement van het BIVV. In 2010 werden 1.553 personen doorverwezen. Per gerechtelijk ressort van de hoven van beroep ziet de verdeling er als volgt uit¹¹:

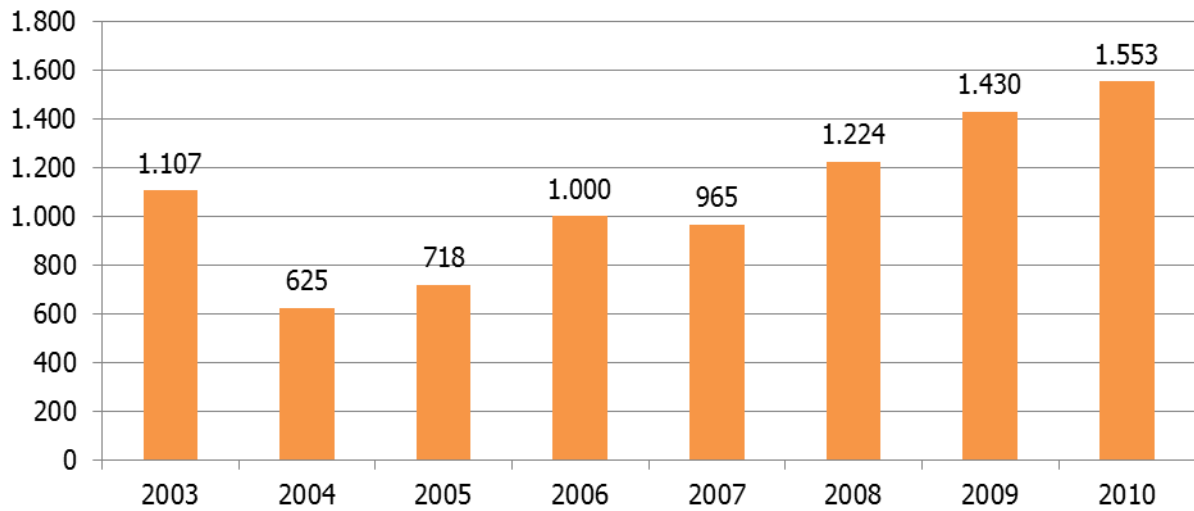

In Luik maakt vooral de politierechtbank van Huy gebruik van deze mogelijkheid.

¹¹ Bron: Jaarverslag Driver Improvement, op.cit.

De evolutie van 2003 tot 2010 voor het geheel van de ressorten is:

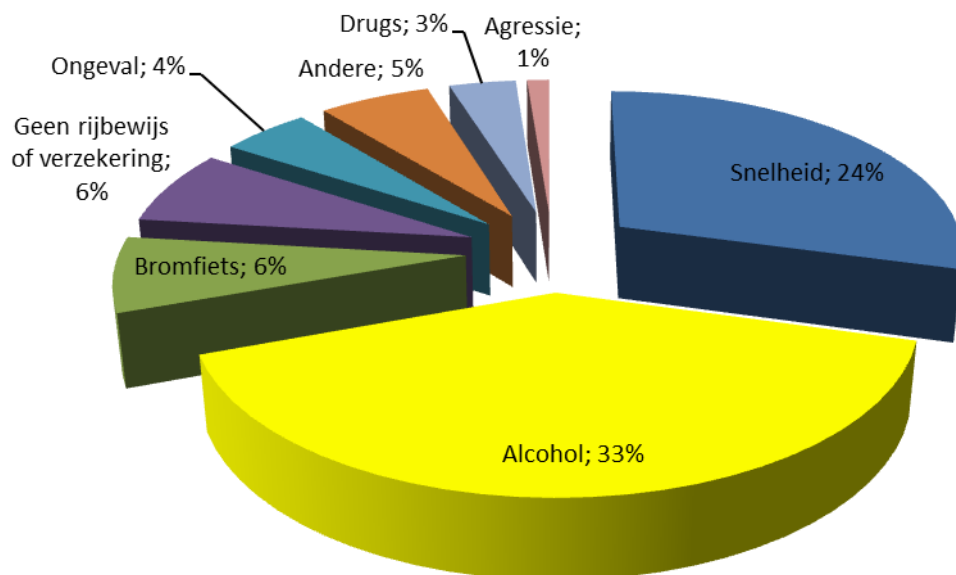
Evolutie aantal doorverwijzingen in het kader van probatie per jaar

Bron: BIVV

De overtredingen die aan de basis liggen van de doorverwijzing in het kader van de probatie zijn weergegeven in de figuur hierna:

Overtredingen waarvoor probatie werd toegepast

Bron: BIVV

Het verkeersveiligheidsfonds

De politie krijgt jaarlijks een deel van de ontvangsten van de onmiddellijke inningen, de vervallen van de strafvordering tegen betaling van een geldboete en de penale geldboeten inzake verkeer. Dit deel wordt in het "verkeersveiligheidsfonds" gestort. Het beheer van dit fonds wordt beschreven in de "Gecoördineerde wet van 6 december 2005 betreffende de opmaak en financiering van actieplannen inzake verkeersveiligheid"¹², gewijzigd door de programmawet van 8 juni 2008 (artikel 82 -84) en de programmawet van 23 december 2009 (artikel 3).

Het bedrag dat jaarlijks aan het veiligheidsfonds wordt toegekend is het totaal geïnde bedrag van het vorig jaar verminderd met het bedrag dat in 2002 werd ontvangen (geïndexeerde bedragen). Bij Koninklijk Besluit kan een maximum of minimum voor dit verschil bepaald worden.

Het verkeersveiligheidsfonds wordt verdeeld tussen de federale en de lokale politiekorpsen, maar het te verdelen bedrag wordt verminderd met bij Koninklijk Besluit vastgelegde bedragen die worden toegekend aan de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer en de Federale Overheidsdienst Justitie.

In 2010 was het totaal van de geïnde bedragen ongeveer 352 miljoen Euro. Het bedrag dat werd toegekend aan het verkeersveiligheidsfonds was 115.811.365,92 Euro.

De lokale politiezones kregen hiervan 86.137.506 Euro, de federale politie 4.533.553 Euro en 9.950.000 Euro werd voorzien voor gemeenschappelijke aankopen¹³.

De FOD Justitie ontving 5.490.136 Euro en de FOD Mobiliteit en Vervoer 300.000 Euro.

Dit betreft de eerste schijf, vermits het uitvoeringsbesluit voor het uitbetalen van de tweede schijf nog niet verschenen is werd deze nog niet uitbetaald.

¹² Zie <http://www.wegcode.be/secties/wetten/w061205/947-hs2>

¹³ Zie:

<http://www.vvsg.be/veiligheid/lokalepolitie/financiering/verkeersveiligheidsfonds/Documents/TDS%20d267.pdf>